

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามที่รัฐบาลได้ประกาศนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ที่มีเป้าหมายให้ประเทศไทยก้าวไปสู่ประเทศที่มีการใช้นวัตกรรมทางเศรษฐกิจสังคมและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพสูงเพื่อการขับเคลื่อนประเทศ การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ในประเทศเพื่อเตรียมกำลังคนให้พร้อมในการเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยไปสู่เวทีเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ ในด้านการเตรียมการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนอย่างชัดเจนและรอบคอบ จะต้องมีการจัดหลักสูตรให้ครอบคลุมคนทุกกลุ่ม พร้อมทั้งจัดทำเอกสารตำราให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่เปลี่ยนไป นอกจากนี้ยังต้องมีการให้ความรู้ในด้านการสร้างนวัตกรรมที่สามารถขยายผลในเชิงพาณิชย์ได้เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนประเทศให้ไปสู่ไทยแลนด์ 4.0 ตามแผนที่กำหนดไว้คือ Reform in Action ที่มีการผลักดันการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ การปฏิรูปการวิจัยและพัฒนาและการปฏิรูปการศึกษาไปพร้อมๆกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทามีแผนยุทธศาสตร์ 15 ปี (SSRU 2030) มีวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์และแผนงานที่จะสนับสนุนให้แต่ละคณะของมหาวิทยาลัยมีความโดดเด่นและเป็นเอตทัคคะในด้านสาขาวิชาที่เปิดสอน ภายในช่วงเวลา 15 ปีนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาได้มีโครงการเรือธงที่จะทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เป็นมหาวิทยาลัยเอตทัคคะที่มีเอกลักษณ์ เพื่อนำไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยเอตทัคคะนานาชาติในระดับโลก (World-Class University) โครงการที่สำคัญของปีงบประมาณ 2560 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาได้จัดทำโครงการสวนสุนันทา 4.0 เพื่อให้การพัฒนามหาวิทยาลัยสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย และให้ก้าวไปสู่ไทยแลนด์ 4.0

วิทยาลัยนานาชาติเป็นหน่วยงานหนึ่งของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และเป็นคณะกรรมการดำเนินงานจัดทำสวนสุนันทา 4.0 ได้เล็งเห็นความสำคัญของแผนยุทธศาสตร์ประเทศไทย

และของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จึงได้เตรียมความพร้อมให้กับทุกสาขาวิชาที่เปิดสอนในวิทยาลัยให้มีความโดดเด่นเพื่อพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ และได้กำหนดเป้าหมายเฉพาะให้สาขาวิชาธุรกิจ การบิน และสาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษาของวิทยาลัยนานาชาติมีความเป็นเอตทัคคะ ที่ได้รับการยอมรับระดับชาติและระดับนานาชาติ

วิทยาลัยนานาชาติมีพันธกิจอย่างหนึ่งที่เป็นหน้าที่ที่สำคัญของวิทยาลัยนานาชาติคือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ มีการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและมีความรู้สูงสุดตามศักยภาพของแต่ละคน ให้ผู้เรียนมีการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษและให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษเพื่อนำไปสู่มาตรฐานสากล นอกจากนี้วิทยาลัยจะต้องสร้างวิทยาลัยให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นพื้นฐานและใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ประการสำคัญคือ วิทยาลัยจะต้องผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและบัณฑิตจะต้องมีความสามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในประเทศและต่างประเทศ บัณฑิตจะต้องมีมาตรฐานตรงตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (Thai Qualifications Framework for Higher Education, TQF: HEd) กล่าวคือ วิทยาลัยจะต้องผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพของบัณฑิตมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดและต้องครอบคลุมอย่างน้อย ๕ ด้าน คือ (๑) ด้านคุณธรรมจริยธรรม (๒) ด้านความรู้ (๓) ด้านทักษะทางปัญญา (๔) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ (๕) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

เนื่องจากกลุ่มประเทศอาเซียนได้มีข้อตกลงร่วมกันในการรวมกลุ่มเพื่อให้เป็นการดำเนินการแบบ e-Asian ประเทศไทยตั้งกลยุทธ์รับด้วยการเตรียมประเทศเข้าสู่ e-Thailand โดยเน้นให้มีกิจกรรมการดำเนินการทางด้านสังคมอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศเพื่อเตรียมการให้สังคมไทยเข้าสู่ e-Society กิจกรรมที่ต้องดำเนินการคือเร่งส่งเสริมให้ภาคเอกชนได้ดำเนินธุรกิจแบบ e-Business และภาคราชการเร่งการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ (one-stop service) ด้วย e-Government โดยมีกิจกรรมเสริมเพื่อความมั่นใจในการดำเนินการหลายเรื่อง เช่น เร่งออกกฎหมายในเรื่อง e-Signature เพื่อรองรับการใช้ E-Cashในอนาคต บทบาทที่สำคัญของมหาวิทยาลัยจึงต้องปรับเปลี่ยนและดำเนินการ เพื่อต้องการให้มีการเรียนรู้ได้มากและรวดเร็ว การผลิตบุคลากรต้องกระทำได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ระบบการเรียนรู้แบบใหม่ที่เสริมกับระบบเดิมที่เรียกว่า e-Learning มีการใช้ไอทีเพื่อการศึกษากันอย่างกว้างขวาง เพื่อรองรับระบบการเรียนรู้ที่มีข้อมูลข่าวสารจำนวนมาก ระบบการดำเนินการในมหาวิทยาลัยจึงมีการวางแผนปรับเปลี่ยนเข้าสู่การดำเนินการแบบ e-University หมายความว่ามหาวิทยาลัยควรวางแผนที่จะนำไอทีเข้ามาช่วยการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของมหาวิทยาลัย โดยเน้นการ

ใช้เครือข่ายคอมพิวเตอร์เชื่อมโยงให้เกิดกิจกรรมต่างๆ แบบออนไลน์ ใช้ข้อมูลข่าวสารจำนวนมาก และมีการกระจายการใช้งานอย่างทั่วถึง

ปัญหาที่สำคัญของวิทยาลัย คือ ผู้เรียนของวิทยาลัยนานาชาติมีขีดความสามารถและมีพื้นฐานการเรียนรู้ที่แตกต่างกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาคณิตศาสตร์ ผู้เรียนส่วนมากมีพื้นฐานการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่ไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐาน คณิตศาสตร์เป็นวิชาพื้นฐาน ซึ่งนักศึกษาทุกคนจะต้องเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะการคิดคำนวณ และทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขที่เป็นพื้นฐานในการเรียนวิชาอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น วิชาเศรษฐศาสตร์ บัญชีหรือการเงิน นักศึกษาจะต้องปรับตัวให้มีความสามารถในการเรียนรู้ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการเรียนการสอนของทุกรายวิชา การเรียนในห้องเรียนเพียงอย่างเดียวจึงไม่เพียงพอ นอกจากนี้ผู้สอนของวิทยาลัยนานาชาติมีทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมีการใช้รูปแบบการสอนหลายรูปแบบด้วยกัน และยังไม่ได้จัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเท่าที่ควร ยังไม่ได้จัดการเรียนการสอนตรงตามทำแผนยุทธศาสตร์แห่งชาติที่ว่า “...ยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคม ในด้านการศึกษา นั้น ควรจัดการเรียนการสอนแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ กระบวนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเรียนรู้อย่างมีความสุข...”

เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่สำคัญและเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ประกอบทั้งการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้น ปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง คือ การนำเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามาช่วย เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาการมากขึ้น และช่วยอำนวยความสะดวกให้กับผู้สอน ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการสื่อสารปัจจุบันนี้มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การเรียนรู้ผ่านทาง e-learning หรือในห้องเรียนเสมือน (virtual classroom) ทำให้ผู้เรียนสามารถทบทวนบทเรียนหลังจากการเรียนชั้นเรียนปกติและสามารถทบทวนบทเรียนได้อย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น ปัญหาเร่งด่วนที่วิทยาลัยนานาชาติจะต้องดำเนินการในขณะนี้คือ การจัดการเรียนการสอน เพื่อผลิตนักศึกษาให้มีคุณภาพและมีขีดความสามารถตรงตามมาตรฐาน TQF มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน เป็นผู้ที่มีความสามารถเฉพาะบุคคลสูง ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้จะแก้ไขให้ลุล่วงไปได้ด้วยการที่วิทยาลัยนานาชาติสามารถจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพให้แก่นักศึกษาของวิทยาลัยนานาชาติ

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยนานาชาติให้ผลิตบัณฑิตของวิทยาลัยให้มีคุณภาพ และมีการประกันคุณภาพของหลักสูตร และการบริหาร จึงได้เสนอให้ดำเนินการวิจัยเรื่อง “การวิจัยและพัฒนาชุดการสอนด้วยรูปแบบ Flipped Classroom และ Cooperative Learning” ซึ่งโครงการวิจัยนี้จัดทำขึ้นเพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อหารูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบ Flipped Classroom และ Cooperative Learning สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- 2) เพื่อพัฒนาชุดการสอนด้วยรูปแบบ Flipped Classroom และ Cooperative Learning สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- 3) เพื่อศึกษาทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบ Flipped Classroom และ Cooperative Learning.

1.3 ขอบเขตการวิจัย

- 1) การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อหารูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบ Flipped Classroom และ Cooperative Learning สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา รวมถึงเพื่อพัฒนาชุดการสอนต้นแบบของการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบ Flipped Classroom และ Cooperative Learning สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- 2) พื้นที่ที่ศึกษา/ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาในครั้งนี้เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เลือกแบบจงใจ (purposive sampling) จากผู้สอนประจำวิทยาลัยนานาชาติ และนักศึกษา

 - นักศึกษาของวิทยาลัยนานาชาติที่เรียนสาขาบริหารธุรกิจระหว่างประเทศ ชั้นปีที่ 1
 - ผู้สอนประจำวิทยาลัยนานาชาติทั้งชาวไทยและต่างชาติรวม 2 คน
- 3) ระยะเวลาที่ใช้ในการทำวิจัย เดือนมกราคม ถึง เดือนสิงหาคม 2560

1.4 คำถามวิจัย

- 1) องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบ Flipped Classroom และ Cooperative Learning คืออะไร
- 2) รูปแบบของชุดการสอนของ Flipped Classroom และ Cooperative Learning ที่ทำให้นักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาเกิดการสร้างองค์ความรู้คืออะไร?
- 3) นักศึกษามีทัศนคติอย่างไรต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบ Flipped Classroom และ Cooperative Learning

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

- 1) วิทยาลัยนานาชาติมีผลงานวิจัยที่เป็นนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางรูปแบบ Flipped Classroom และ Cooperative Learning
- 2) วิทยาลัยนานาชาติสามารถสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ที่มีความรู้ในการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ
- 3) วิทยาลัยสามารถนำผลผลิตและนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนรูปแบบ Flipped Classroom และ Cooperative Learning ที่ได้จากการทำวิจัยนี้ไปประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ในระดับชาติและระดับนานาชาติ

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

Flipped Classroom

Flipped Classroom เป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนศึกษาสาระสำคัญของบทเรียนด้วยตนเองที่บ้าน โดยใช้สื่อการเรียนรู้ที่ผู้สอนกำหนดในรูปแบบต่างๆกัน เช่นจากสื่อสิ่งพิมพ์ สืบค้นเอกสารจากห้องสมุด หรือสื่อออนไลน์จากหน้าเว็บไซต์ต่างๆ จากวิดีโอเทป และนำผลงานหรือปัญหาที่บันทึกไว้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูหรือเพื่อนในห้องเรียน

การเรียนรู้รูปแบบร่วมมือ (Cooperative Learning: CL)

การเรียนรู้รูปแบบร่วมมือ (Cooperative Learning: CL) หมายถึงการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนและทำงานด้วยกันเป็นกลุ่มเล็กๆ ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป สมาชิกของกลุ่มจะมีความสามารถแตกต่างกัน ทั้งนี้เพื่อที่ช่วยเหลือกันและกัน มีขั้นตอนการนำไปใช้อย่างชัดเจน สมาชิกในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ในสังคมที่เน้นการให้เพื่อนสมาชิกช่วยกันในการเรียนรู้ และมีการจัดกิจกรรมที่ทำให้มีการพึ่งพาอาศัยกัน มีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด มีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการวิเคราะห์กระบวนการของกลุ่ม และมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงานร่วมกัน (กรองทอง ไครีรี, 2552)

ชุดการสอน (Learning Instruction)

หมายถึง ชุดสื่อประสมที่จัดระบบไว้เป็นขั้นตอน ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองตามเนื้อหาที่กำหนดตามหัวข้อในรายวิชาของหลักสูตร ผู้เรียนจะต้องศึกษาด้วยตนเองหรือกับเพื่อนผู้เรียนรายวิชาเดียวกัน ตามลำดับขั้นตอนและมีการประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียน ชุดการสอนนี้จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนให้มีการพัฒนาไปได้จนสุดขีดความสามารถ

รูปแบบการเรียนการสอน (Teaching-learning Model)

รูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง แผน (Plan) หรือ แบบ (Pattern) ที่ผู้สอนสามารถใช้เพื่อการสอนโดยตรงในห้องเรียนหรือการสอนเป็นกลุ่มย่อย รวมถึงการจัดสื่อการเรียนการสอน เช่น หนังสือ วัสดุทัศน ภาพยนตร์ และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน รูปแบบการสอนแต่ละรูปแบบจะเป็นแนวทางในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับสารสนเทศ มีความรู้ความคิดเพิ่มขึ้นและช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ตามที่รูปแบบนั้นๆ กำหนดไว้ล่วงหน้า

การสร้างองค์ความรู้ (constructivism)

การสร้างความรู้ด้วยตนเอง หมายถึง การเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน โดยที่ผู้เรียนจะต้องสร้างความรู้จากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิมมาสร้างเป็น ความรู้ใหม่ที่เป็นโครงสร้างทางปัญญาของตนเอง (cognitive structure) ผู้เรียนอาจจะสร้างการเรียนรู้ขึ้นมาเองในสมองของตนเองจากความสัมพันธ์ระหว่างประสาทสัมผัสของผู้เรียนเองกับโลกภายนอก หรือจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน